

Position paper rondetafelgesprek Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming 5 februari 2025

In het huidige jeugdbeschermingsstelsel krijgen kinderen, gezinnen en huishoudens niet de hulp en bescherming tegen huiselijk geweld en kindermishandeling die nodig is. Het stelsel is te ingewikkeld georganiseerd. De wachtlijsten zijn fors, passende hulp is niet direct beschikbaar, en de vitaliteit van professionals staat onder druk, onder meer door de hoge werkdruk. Ondanks dat iedereen in de jeugdbescherming onvermoeid inzet om kinderen, gezinnen en huishoudens te bieden wat zij nodig hebben, moet er bij sommige gezinnen achteraf geconcludeerd worden dat een kinderbeschermingsmaatregel niet heeft bijgedragen aan een betere bescherming en soms zelfs schade heeft toegebracht. De stelselwijzigingen in de jeugdbescherming die in de afgelopen vijftig jaar zijn gemaakt hebben niet geleid tot verbetering. Verandering is daarom hard nodig.

Het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming (hierna Toekomstscenario) is in 2021 tot stand gekomen om het jeugdbeschermingsstelsel structureel te verbeteren, zodat kinderen, gezinnen en huishoudens beter beschermd en geholpen worden. Het Toekomstscenario baseert zich op vier centrale waarden: **gezinsgericht, eenvoudig, rechtsbeschermend en transparant, en lerend**. De 13 Gecertificeerde Instellingen (hierna GI's) – georganiseerd via Jeugdzorg Nederland – geloven dat deze centrale waarden leiden tot betere beschermingen van kinderen, gezinnen en huishoudens.

Als GI's zijn we daarom vanaf het begin betrokken bij de uitwerking en implementatie van het Toekomstscenario. We zitten aan tafel bij gesprekken met de betrokken netwerkpartners. En in alle regio's zijn we betrokken bij proeftuinen, toekomsttuinen en andere initiatieven. Daarin constateren wij dat middels een nieuwe manier van (samen)werken kinderen, gezinnen en huishoudens beter en sneller worden geholpen en ondersteund. Onze professionals ervaren dat als positief. En er wordt vaker hulp ingezet vanuit andere (zorg)domeinen dan alleen de jeugdzorg. De resultaten uit de proeftuinen leren ons waardevolle lessen waar we in het Toekomstscenario graag op willen voortborduren.

Ontwikkelingen in het Toekomstscenario

In de jeugdzorg wordt op dit moment hard gewerkt aan het doorvoeren van hervormingen in het stelsel zoals afgesproken in de Hervormingsagenda Jeugd (hierna Hervormingsagenda) en het Toekomstscenario. Eind vorig jaar is er door de opdrachtgevers – het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, het Ministerie van Justitie & Veiligheid en de Vereniging Nederlandse Gemeenten – een ontwikkelrichting gepresenteerd die moet bijdragen aan verdere implementatie van het Toekomstscenario. In de ontwikkelrichting staan de te vormen Regionale Veiligheidsteams (RVT's) centraal. Zij bieden specialistische expertise op ontwikkelingsbedreiging en veiligheid ter ondersteuning van gezinnen en huishoudens. De RVT's nemen taken over van GI's, Veilig Thuis en deels de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK). De jeugdreclassering wordt echter géén onderdeel van de RVT's.

Als GI's hebben wij – in antwoord op de door uw commissie gestelde vragen – forse twijfels over hoe de voorgestelde nieuwe werkwijze in de ontwikkelrichting effectiever zou moeten zijn dan de huidige en hoe deze werkelijk het verschil zal gaan maken voor kinderen, gezinnen en huishoudens. We zien de gekozen ontwikkelrichting als compromis tussen de opdrachtgevende partijen op de structuur van de toekomstige kind- en gezinsbescherming. De ontwikkelrichting gaat daarmee voorbij aan de vier basiswaarden van het Toekomstscenario. **Daarom doen we als GI's niet langer mee in de plannen van het landelijk programma Toekomstscenario.** Wel blijven we in de proeftuinen, samen met onze lokale ketenpartners, beproeven hoe we de bescherming van kinderen, gezinnen en huishoudens kunnen verbeteren.

Onze aandachtspunten: perspectief van kinderen, gezinnen en huishoudens centraal

1: Gezinsgericht, door gezinsgerichte interventies en de inzet van volwassenenzorg en het bredere sociaal domein

Het beschermen van onze jeugd is een brede maatschappelijke opdracht en gaat over kinderen én volwassenen. We zien dat onveiligheid in gezinnen en huishoudens meerdere oorzaken heeft. **We vinden het daarom belangrijk dat de RVT's nadrukkelijk aandacht hebben voor de onderliggende oorzaken van onveiligheid op het gebied van wonen, werk en inkomen en beschikken over gezinsgerichte (juridische) interventies die daadwerkelijk helpen.** Denk aan bevoegdheden om ook met de ouders aan de slag te gaan met hun eigen problematiek door de inzet van volwassenen-ggz, verslavingszorg of schuldhulpverlening. **Daarnaast dient de jeugdreclassering onlosmakelijk te zijn verbonden met de RVT's.** Alleen een gezinsgerichte pedagogische insteek werkt preventief en gaat helpen om te werken aan duurzame veiligheid in de betreffende gezinnen en huishoudens.

2: Eenvoudig, door samenvoeging van veiligheidsexpertise van de GI's, Veilig Thuis, de RvdK en andere partners

Door een gebrek aan eenvoud in de huidige jeugdbescherming worden kinderen, gezinnen en huishoudens te vaak van het kastje naar de muur gestuurd en moeten zij hun verhaal meerdere keren vertellen. **Rond kinderen en volwassenen dienen volgens ons daarom goed uitgeruste lokale teams te staan met kennis van hun situatie.** Het lokale team is een herkenbaar, centraal aanspreekpunt van waaruit wordt gestart met een analyse van de problematiek binnen het gezin of huishouden en hulp wordt geboden. Het RVT – bestaande uit de GI, Veilig Thuis, de RvdK en de jeugdreclassering – voegt bij ernstige problematiek de nodige veiligheidsexpertise toe en voert gezinsgerichte (juridische) interventies uit om huiselijk geweld en kindermishandeling te stoppen. Indien een maatregel noodzakelijk is voert de rechter een onafhankelijke toets uit. **Alles wat nodig is om kinderen, gezinnen en huishoudens te beschermen willen wij daarom zoveel mogelijk vanuit één plek organiseren. Zo dragen we bij aan eenvoudige kind- en gezinsbescherming.**

3: Rechtsbeschermend en transparant, door één centrale aansturing en decentrale uitvoering en uniformiteit

Ieder kind, gezin en huishouden in Nederland heeft het recht op dezelfde bescherming, zorg en begeleiding als door de overheid wordt ingegrepen in de persoonlijke levenssfeer. Op dit moment maken gemeenten in hun regio verschillende afspraken met de 13 GI's over onder andere inkoop, werkwijze en de aanpak van wachtlijsten. Dit leidt tot veel rechtsongelijkheid afhankelijk van waar iemand woont. De in de ontwikkelrichting voorgestelde indeling in 25 RVT's zorgt voor nog verder versnipperde aansturing. **Het mag niet uitmaken waar je als kind, gezin of huishouden woont.** Vanuit dit principe pleiten wij daarom voor een centrale aansturing van de kind- en gezinsbescherming die toeziet op een uniforme werkwijze. Decentrale uitvoering waarborgt beleidsvrijheid voor de gemeenten.

4: Lerend, door gezamenlijk opleiden, leren en reflecteren

Een lerend stelsel kind- en gezinsbescherming vereist volgens ons dat opleiden, leren en reflecteren gezamenlijk worden aangeboden met de lokale teams. In netwerken kan er worden gereflecteerd op casuïstiek en worden morele beraden gezamenlijk georganiseerd. Fundamenteel dienen ervaringsdeskundigen een plek aan deze tafels te hebben. Hun positie moet daarom voldoende worden vastgelegd in het nieuwe stelsel.

Tot slot

Jeugdzorg Nederland en de GI's zullen zich de komende tijd onverminderd blijven inzetten voor een betere bescherming van kinderen, gezinnen en huishoudens. We staan onverkort achter de ambities en uitgangspunten van het Toekomstscenario. Belangrijk daarbij is dat wij oog houden voor de verbinding met de Hervormingsagenda. We willen de zorg aan kinderen, gezinnen en huishoudens namelijk in zijn geheel verbeteren. **De ontwikkelingen rondom de Hervormingsagenda en de inzet op meer integraliteit en gezinsgericht werken zijn onlosmakelijk verbonden met de uitwerking van het Toekomstscenario.**

Op 5 februari gaan wij graag met uw commissie verder in gesprek over hoe wij, op basis van onze standpunten, de kind- en gezinsbescherming daadwerkelijk willen verbeteren.